การบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7 ของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจา - ปกาสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่

Guidance Administration Based on Kalyanamitra VII in Benja – Pakasai Cluster Schools under the Secondary Educational Service Area Office Trang Krabi

ศรสวรรค์ พูลเพิ่ม
Sonsawan Poolpoem
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
E-mail: sonsawan102539@gmail.com
โทร. 086-2812053

Received: 12 March 2026; Revised: 29 March 2026; Accepted: 7 August 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานแนะแนวของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจา - ปกาสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ 2) ศึกษาแนวทางการบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7 ของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจา - ปกาสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ 3) นำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7 ของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจา – ปกาสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 15 คน สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ 5 คน และสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 7 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัยและแบบประเมินการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 1) สถานศึกษามีการดำเนินงานแนะแนวทั้ง 5 บริการ มีการเชื่อมโยงการใช้ข้อมูลรายบุคคลและเทคโนโลยีเพื่อใช้วางแผนการเรียนและอาชีพ อนึ่งยังพบข้อจำกัดด้านบุคลากร โดยเฉพาะการขาดครูแนะแนว ความไม่ครบถ้วน และไม่เป็นปัจจุบันของข้อมูลรายบุคคล การเข้าถึงสารสนเทศที่ไม่ทั่วถึง ข้อจำกัดด้านทรัพยากรในการจัดวางตัวรายบุคคลและความไม่ต่อเนื่องของการติดตามผล 2) แนวทางการบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7 มี 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดนโยบายและทิศทาง 2) การวางระบบ และกระบวนการ 3) การกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบ 4) การสนับสนุนทรัพยากรและเครื่องมือ 5) การดำเนินงานและการส่งเสริมการมีส่วนร่วม

และ 6) การกำกับ ติดตาม และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ภายใต้กรอบกัลยาณมิตร 7 ประกอบด้วย 1) ปิโย (น่ารัก) 2) ครุ (น่าเคารพ) 3) ภาวนีโย (เป็นผู้มีความรู้) 4) วัตตา (ชี้แจงเหตุผล โน้มน้าวใจ) 5) วจนักขโม (ไม่โกรธง่าย อดทน) 6) คัมภีรังจะ กถัง กัตตา (ทำเรื่องยากให้ง่าย) และ 7) โน จัฏฐาเน นิโยชเย (ไม่ชักนำไปในทางเสื่อม) เพื่อให้การบริหารงานเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ 3) ผลการนำเสนอและประเมินแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นว่ามีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความเป็นประโยชน์

คำสำคัญ: การบริหารงานแนะแนว, การบริการงานแนะแนว, การบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7, หลักกัลยาณมิตร 7

Abstract

This research article aimed to 1 study the conditions of guidance operations in schools within the Benja Pakasai Cluster under the Secondary Educational Service Area Office Trang Krabi 2 examine the guidelines for guidance administration based on the Seven Qualities of Kalyanamitta in schools within the Benja Pakasai Cluster under the Secondary Educational Service Area Office Trang Krabi and 3 propose and evaluate the guidelines for guidance administration based on the Seven Qualities of Kalyanamitta in schools within the Benja Pakasai Cluster under the Secondary Educational Service Area Office Trang Krabi. This study employed a qualitative research methodology. Data were collected through in depth interviews with 15 stakeholders in depth interviews with 5 experts and a focus group discussion with 7 qualified participants. Data were analyzed using inductive analysis and focus group evaluation. The findings revealed that 1 schools implemented all five guidance services with integration of individual data and technology to support educational and career planning. However limitations were found including insufficient personnel especially the shortage of guidance teachers incomplete and outdated individual data limited access to information constraints in resources for individual placement and lack of continuity in follow up. 2 the guidelines for guidance administration based on the Seven Qualities of Kalyanamitta consisted of six steps namely policy and direction setting system and process design roles and responsibilities determination resource and tool support implementation and participation promotion and supervision monitoring and continuous development. These were under the framework of the Seven Qualities of Kalyanamitta which include Piyo being pleasant Guru being respectable Bhavaniyo being knowledgeable Vatta being able to explain and persuade Vajanakkhamo being patient and not easily angered Gambhiranca kathang katta being able to

simplify complex matters and No chatthane niyochaye not leading others to deterioration in order to ensure systematic and effective administration. 3 the results of the proposal and evaluation by experts indicated that the guidelines were feasible appropriate and useful.

Keywords: Guidance Administration, Guidance Services, Guidance Administration Based on the Seven Qualities of Kalyanamitta, Seven Qualities of Kalyanamitta

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) โดยการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และกำหนดแนวทางการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันแก้ไขปัญหา และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ดังนั้นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดให้มีสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มวิชา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยีที่ก่อให้เกิดผลดีและผลเสีย ส่งผลให้การดำเนินชีวิตในปัจจุบันมีความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้น บุคคลจึงจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่ามีศักดิ์ศรี กิจกรรมแนะแนวซึ่งเป็นหนึ่งในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จึงมีความสำคัญในการทำให้คนอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุขบนพื้นฐานของการรู้จักตนเองและการเข้าใจผู้อื่น (งานแนะแนวโรงเรียนกันทรลักษ์วิทยาคม, ม.ป.ป)

ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางที่ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในหลักการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งมีเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ การพัฒนาที่สำคัญ คือ การพัฒนาที่สมดุลอย่างเป็นองค์

รวมทุกด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีพื้นฐานทางจริยศาสตร์ ความเป็นคนดีทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสร้างองค์ความรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ให้ครอบคลุม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ ทักษะและเจตคติที่เกิดจากการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2553 (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3), 2553)

หนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมแนะแนวจัดอยู่ภายใต้กลุ่มงานบริหารวิชาการของสถานศึกษา และถูกจัดอยู่ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กิจกรรมแนะแนวเป็นกระบวนการหนึ่งในกิจการนักเรียนที่ให้บริการแก่นักเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งพัฒนาความสามารถของผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพและเป็นไปตามธรรมชาติ โดยการดำเนินงานแนะแนวให้สนองเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการดำเนินงานแนะแนวและการบริหารจัดการ เพราะการแนะแนวเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จัก เข้าใจ รัก และเห็นคุณค่าในตัวเองและผู้อื่น คิดเป็น ใช้ชีวิตเป็น สามารถตัดสินใจและวางแผนการศึกษา อาชีพ และปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จากการศึกษาสภาพการจัดบริการแนะแนวในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า สถานศึกษามีข้อจำกัด และประสบปัญหาในการดำเนินงานในหลากหลายด้าน เช่น ในเรื่องของ การบริหารงานแนะแนวที่ยังไม่เป็นระบบ ไม่มีการกำหนดบทบาทหน้าที่แต่ละหน่วยงานให้ชัดเจน ขาดการประสานงาน ขาดผู้รับผิดชอบงานแนะแนวที่มีคุณภาพ สถานศึกษาทุกระดับขาดบุคลากรที่มีความรู้เรื่องการแนะแนวโดยตรง ถึงแม้บางโรงเรียนจะมีบุคลากรด้านการแนะแนวอยู่บ้าง แต่ก็ไม่เพียงพอต่อการดูแลนักเรียนให้ทั่วถึง สถานศึกษาเป็นจำนวนมากขาดแคลนอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็น และขาดการศึกษาวิจัยในด้านการแนะแนว อีกทั้งยังพบว่างานวิจัยด้านการแนะแนวมีจำนวนน้อยทำให้ยากที่จะศึกษาและพัฒนาการดำเนินงานแนะแนวให้มีประสิทธิภาพได้ (ลักขณา สิริวัฒน์, 2543)

ทั้งนี้การดำเนินงานแนะแนวในสถานศึกษา ถือเป็นงานที่สำคัญอีกงานหนึ่งของกลุ่มงานบริหารวิชาการ ซึ่งการที่จะทำให้งานแนะแนวในสถานศึกษาประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นที่จะต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของงานแนะแนว พร้อมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในการวางแผนการบริหารงาน และเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรอย่างเหมาะสม การนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า หลักกัลยาณมิตร 7 มาใช้ในการบริหารงานแนะแนว นับว่าเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมคุณภาพการบริหารงานแนะแนวให้ยั่งยืน และประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งหลักกัลยาณมิตร 7 ประกอบไปด้วย 1) ปิโย คือ น่ารัก 2) ครุ คือ น่าเคารพ 3) ภาวนีโย คือ เป็นผู้มีความรู้ 4) วัตตา คือ ชี้แจงเหตุผล โน้มน้าวใจ 5) วจนักขโม คือ ไม่โกรธง่าย รู้จักอดทน 6) คัมภีรัญจะ กถัง กัตตา คือ ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย 7) โน จัฏฐาเน นิโยชเย คือ มีความเป็นผู้นำ ซึ่งหลักกัลยาณมิตรทั้ง 7 ประการนี้ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมประสิทธิภาพ

การบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แนวทางการบริหารงานแนะแนวดังกล่าว สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ ซึ่งเป็นต้นสังกัดในการดูแลสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจา – ปกาสัย ที่กำหนดเป้าประสงค์ในการดำเนินงานของสถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยได้มุ่งเน้นให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้ประชากรทุกกลุ่มเป้าหมายมีหลักประกันในการเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง เสมอภาคและเท่าเทียม ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานเต็มศักยภาพ มีสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีความเป็นเลิศ ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ และมีขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยสถานศึกษานำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เน้นสมรรถนะ และออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับความต้องการและบริบทของผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่, 2567) งานแนะแนวซึ่งเป็นหนึ่งในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจึงเป็นอีกหนึ่งกลไกสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้บรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7 ของสถานศึกษาในสหวิทยาเขต เบญจา - ปกาสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ เพื่อให้การบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษานั้นมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนและฝ่ายงานที่เกี่ยวข้องของสถานศึกษา ซึ่งการศึกษาแนวทางการบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7 นั้นจะทำให้ทราบถึงแนวทางการบริหาร สภาพปัญหา และความต้องการของการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาที่เป็นปัญหาในปัจจุบัน รวมไปถึงการได้รับแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานแนะแนว ไม่ว่าจะเป็นด้านของการวางแผนงาน และการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรแนะแนวเพื่อพัฒนาการบริหารงานแนะแนวให้ประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพ เพื่อใช้เป็นข้อมูล และเป็นแนวทางให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สามารถนำไปเป็นแนวทาง หรือนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานแนะแนวของสถานศึกษาในสหวิทยาเขต เบญจา - ปกาสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่

2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร ๗ ของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจา – ปกาสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่

3) เพื่อนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร ๗ ของสถานศึกษาในสหวิทยาเขต เบญจา – ปกาสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาใน 3 ลักษณะ คือ ค้นคว้าทางเอกสาร (Documentary investigation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อให้ได้ข้อมูลในประเด็นที่ต้องการศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานแนะแนวของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจา – ปกาสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7 ของสถานศึกษาในสหวิทยาเขต เบญจา – ปกาสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่

ระยะที่ 3 นำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7 ของสถานศึกษาในสหวิทยาเขต เบญจา – ปกาสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

ระยะที่ 1 เก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ซึ่งได้มาจากเลือกแบบเจาะจง ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาในสหวิทยาเขต จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษาในสหวิทยาเขต จำนวน 2 คน ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่งานแนะแนวในสหวิทยาเขต จำนวน 4 คน ครูประจำชั้นนักเรียนในสหวิทยาเขต จำนวน 5 คน และผู้ปกครองของนักเรียนในสหวิทยาเขตจำนวน 2 คน

ระยะที่ 2 เก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาจากเลือกแบบเจาะจง ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาในสหวิทยาเขต จำนวน 1 คน ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่งานแนะแนวในสหวิทยาเขต จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษานอกสหวิทยาเขต จำนวน 1 คน ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่งานแนะแนวนอกสหวิทยาเขต จำนวน 1 คน และครูผู้ปฏิบัติหน้าที่งานแนะแนวที่มีผลงานได้รับรางวัล Best Practice จำนวน 1 คน

ระยะที่ 3 เก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาจากเลือกแบบเจาะจง ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาในสหวิทยาเขต จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษาในสหวิทยาเขต จำนวน 1 คน ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่งานแนะแนวในสหวิทยาเขต จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษานอกสหวิทยาเขต จำนวน 1 คน พระภิกษุสงฆ์ที่มีความเชี่ยวชาญทางพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รูป ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ จำนวน 1 คน และนักจิตวิทยาประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกตามระยะการเก็บข้อมูล ดังนี้

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth interview) โดยแบ่งการสัมภาษณ์ ออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานแนะแนวของสถานศึกษา ประกอบด้วยประเด็นสัมภาษณ์ในเรื่องการบริการงานแนะแนว 5 ด้าน และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานแนะแนว

ของสถานศึกษา

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth interview) โดยแบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7 ของสถานศึกษา ประกอบด้วยประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักกัลยาณมิตร 7 และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7 ของสถานศึกษา

ระยะที่ 3 ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และแบบประเมินการสนทนากลุ่ม โดยแบ่งการสัมภาษณ์ ออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตอนที่ 2 แบบประเมินเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7 ของสถานศึกษา และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7 ของสถานศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเริ่มจากการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 15 คน โดยพิจารณาความเหมาะสม คุณสมบัติ ความสามารถในการให้ข้อมูล ความเป็นไปได้ในการเข้าถึง ตลอดจนความสะดวกและความปลอดภัยในการดำเนินการ จากนั้นผู้วิจัยขอหนังสือจากหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลและดำเนินการติดต่อประสานงาน กำหนดวัน เวลา และรูปแบบการสัมภาษณ์อย่างชัดเจน พร้อมทั้งแนะนำตัวในบทบาทของผู้วิจัยอย่างเปิดเผย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจแก่ผู้ให้ข้อมูล การเก็บข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบรายบุคคล โดยมุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงานแนะแนวของสถานศึกษา เน้นการใช้คำถามปลายเปิดและการสร้างสัมพันธภาพที่ดี เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ลึกซึ้ง ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 2 ชั่วโมงต่อคน ดำเนินการทั้งแบบพบหน้าและผ่านระบบออนไลน์ Google Meet เพื่อเสริมความสมบูรณ์ของข้อมูล โดยมีการบันทึกเสียง บันทึกภาพ และจดบันทึกภาคสนาม ก่อนนำข้อมูลมาถอดความและเรียบเรียงเพื่อการวิเคราะห์ในขั้นตอนถัดไป

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเริ่มจากการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 คน โดยพิจารณาความเหมาะสมของคุณสมบัติ ความสามารถในการให้ข้อมูล และความเป็นไปได้ในการเข้าถึง จากนั้นผู้วิจัยขอหนังสือจากหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล และกำหนดวัน เวลา รวมถึงรูปแบบการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งแนะนำตัวในบทบาทของผู้วิจัยอย่างเปิดเผย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ให้ข้อมูล การเก็บข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบรายบุคคล เพื่อศึกษาการบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7 โดยใช้คำถามปลายเปิด เน้นการสร้างสัมพันธภาพที่ดี เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพเชิงลึก ใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณ 2 ชั่วโมงต่อคน ดำเนินการทั้งแบบพบหน้าและผ่านระบบออนไลน์ Google Meet เพื่อเสริมความสมบูรณ์ของข้อมูล พร้อมทั้งมีการบันทึกเสียง บันทึกภาพ และจดบันทึก

ก่อนนำข้อมูลมาถอดความและเรียบเรียงเพื่อการวิเคราะห์ในขั้นตอนถัดไป

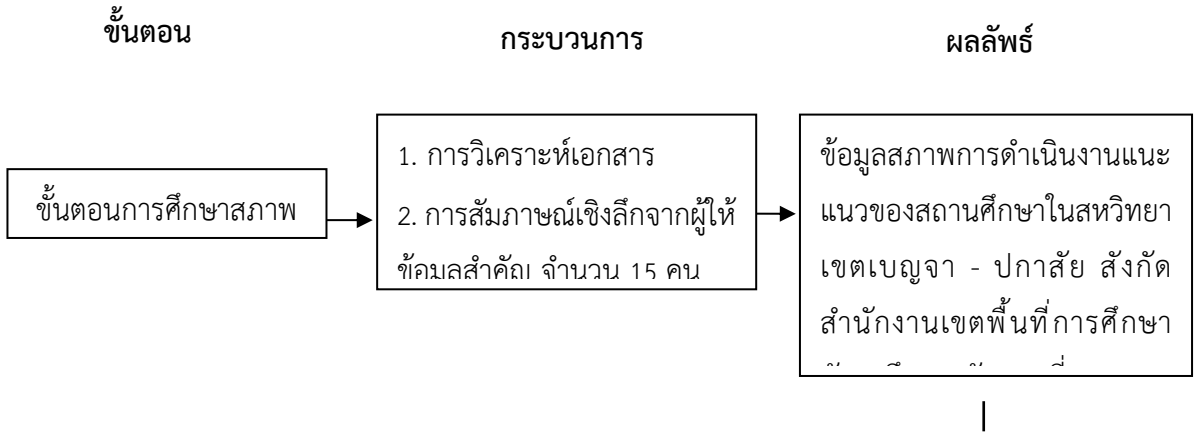
ระยะที่ 3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยจัดทำหนังสือเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม พร้อมทั้งส่งแบบสนทนากลุ่มและแบบประเมินแนวทางการบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7 ให้ผู้เข้าร่วมทราบล่วงหน้า โดยกำหนดวัน เวลา และสถานที่อย่างชัดเจน จากนั้นดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางดังกล่าว พร้อมทั้งให้ผู้เข้าร่วมประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทาง โดยผู้วิจัยได้บันทึกข้อมูลจากการสนทนากลุ่มอย่างครบถ้วน เพื่อนำไปวิเคราะห์และสรุปผลในขั้นตอนถัดไป

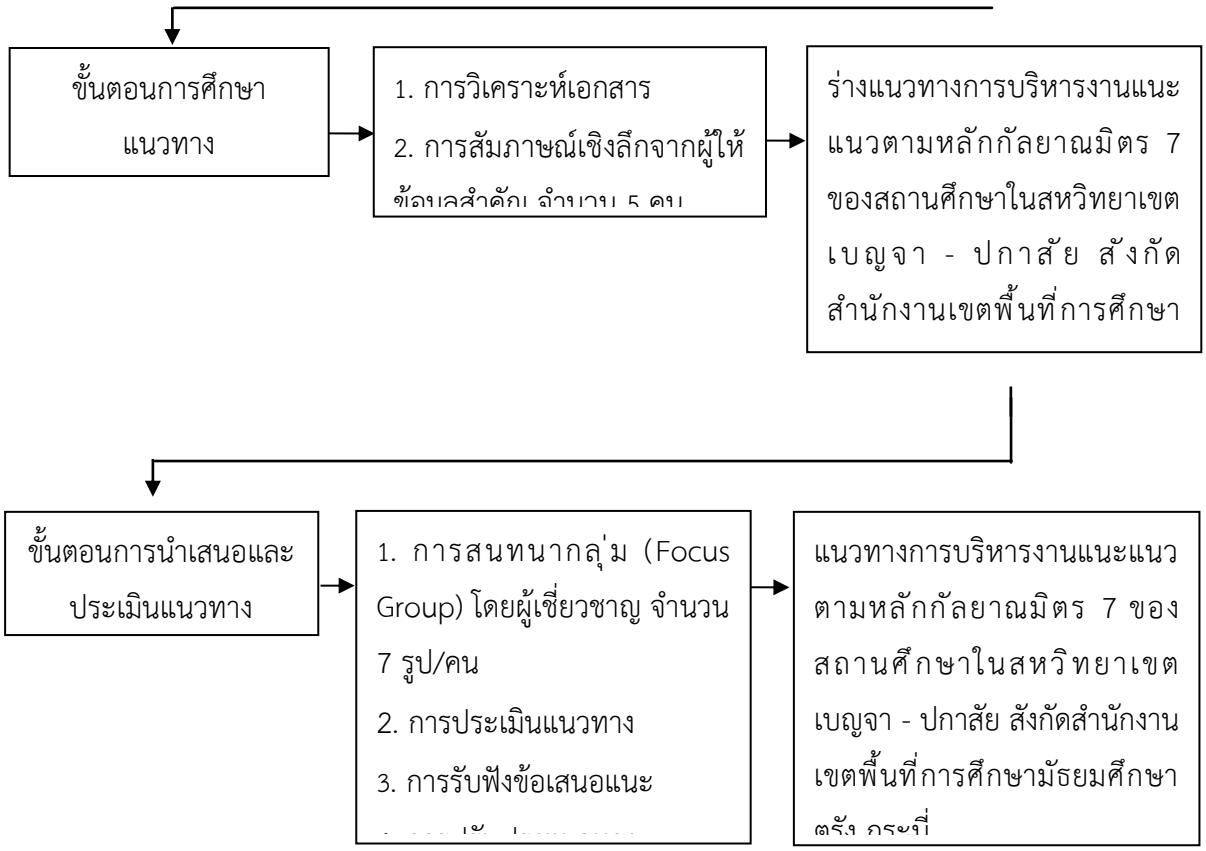
การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 15 คน มาจัดทำร่างการศึกษาสภาพการดำเนินงานแนะแนวของสถานศึกษา จากนั้นปรับแก้และเพิ่มเติมข้อมูลตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละขั้นตอน แล้วนำเสนอร่างดังกล่าวต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น ก่อนปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ เพื่อให้ได้ร่างการศึกษาที่สมบูรณ์และพร้อมสำหรับการประเมินในขั้นตอนถัดไป

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน มาจัดทำร่างแนวทางการบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7 จากนั้นปรับแก้และเพิ่มเติมข้อมูลตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละขั้นตอน แล้วนำเสนอร่างดังกล่าวต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น ก่อนปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ เพื่อให้ได้ร่างแนวทางที่สมบูรณ์และพร้อมสำหรับการประเมินในขั้นตอนถัดไป

ระยะที่ 3 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7 มารวบรวมและสังเคราะห์ข้อเสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ จากนั้นปรับแก้และเพิ่มเติมข้อมูลตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละขั้นตอน จัดทำเป็นร่างแนวทางการบริหารงานแนะแนว แล้วนำเสนอร่างดังกล่าวต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น ก่อนปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ จัดทำเป็นแนวทางฉบับสมบูรณ์ พร้อมทั้งสรุปและนำเสนอผลการวิจัยในลำดับถัดไป

ภาพที่ 1 ขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัย

ผลการวิจัย

1) สถานศึกษามีการดำเนินงานแนะแนวครอบคลุมทั้ง 5 บริการหลัก ได้แก่ บริการเก็บรวบรวมข้อมูลรายบุคคล บริการสารสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวรายบุคคล และบริการติดตามและประเมินผล โดยมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและมีการใช้ข้อมูลรายบุคคลร่วมกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการดูแล ช่วยเหลือ และวางแผนการเรียนและอาชีพของผู้เรียน อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อจำกัดในการดำเนินงาน ได้แก่ การขาดครูแนะแนวโดยตรง ทำให้ครูที่ปรึกษาต้องรับภาระงานเพิ่ม ข้อมูลรายบุคคลของผู้เรียนยังไม่ครบถ้วนและไม่เป็นปัจจุบัน การเข้าถึงบริการสารสนเทศของนักเรียนบางกลุ่มยังไม่ทั่วถึง ข้อจำกัดด้านทรัพยากรในการจัดวางตัวรายบุคคล และความไม่ต่อเนื่องของการติดตามผู้สำเร็จการศึกษา ส่งผลให้ข้อมูลที่ได้ไม่ครบถ้วนเพียงพอสำหรับการนำไปพัฒนางานแนะแนวในระยะยาว

2) สถานศึกษามีการดำเนินงานแนะแนวครอบคลุมทั้ง 5 บริการ ได้แก่ บริการรวบรวมข้อมูลรายบุคคล บริการสารสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวรายบุคคล และบริการติดตามและประเมินผล โดยมีการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตร 7 ควบคู่กับแนวทางการบริหารงานแนะแนว 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย การกำหนดนโยบายและทิศทาง การวางระบบและกระบวนการ การกำหนดบทบาทและ

ความรับผิดชอบ การสนับสนุนทรัพยากรและเครื่องมือ การดำเนินงานและส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการกำกับ ติดตาม และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การดำเนินงานแนะแนวเป็นระบบ มีการทำงานร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง และสามารถสนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

3) จากการนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7 ของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจา - ปกาสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มทั้ง 7 รูป/คน เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์

อภิปรายผล

1) จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานแนะแนวของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจา - ปกาสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ พบว่า สถานศึกษามีการจัดบริการแนะแนวครอบคลุมทั้ง 5 บริการหลัก ได้แก่ บริการเก็บรวบรวมข้อมูลรายบุคคล บริการสารสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวรายบุคคล และบริการติดตามและประเมินผล โดยมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและเชื่อมโยงกันในภาพรวม มีการนำข้อมูลรายบุคคลจากหลายแหล่งมาใช้เป็นฐานในการดูแลช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งมีการนำเทคโนโลยีและสื่อออนไลน์มาใช้ในการให้บริการสารสนเทศและการติดตามผล ส่งผลให้นักเรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลด้านการศึกษา อาชีพ และการดำเนินชีวิตได้สะดวกและทันต่อสถานการณ์ อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อจำกัดในการดำเนินงานแนะแนว ได้แก่ การขาดครูแนะแนวโดยตรง ภาระงานของครูที่ปรึกษาที่ต้องรับผิดชอบงานแนะแนวควบคู่กับงานสอน ข้อมูลรายบุคคลที่ยังไม่ครบถ้วน และไม่เป็นปัจจุบัน การเข้าถึงบริการสารสนเทศของนักเรียนบางกลุ่มที่ยังไม่ทั่วถึง ข้อจำกัดด้านทรัพยากรในการจัดวางตัวรายบุคคล และความไม่ต่อเนื่องของการติดตามผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งส่งผลต่อการนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนางานแนะแนวในระยะยาว ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัฐภล เพ็ชรทอง ที่ศึกษาแนวทางการบริหารงานแนะแนวตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ ซึ่งพบว่า สถานศึกษามีการดำเนินงานแนะแนวครอบคลุมทั้ง 5 บริการหลัก และมีการเชื่อมโยงการให้บริการในแต่ละด้านเข้าด้วยกัน โดยใช้ข้อมูลรายบุคคลของผู้เรียนเป็นฐานในการวางแผนดูแล ช่วยเหลือ และพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน (นัฐภล เพ็ชรทอง, 2564) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรินทรา อยู่หลาบ ที่ศึกษาการบริหารกับการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ซึ่งพบว่า สถานศึกษามีการจัดบริการแนะแนวครบทั้ง 5 บริการหลัก และใช้ข้อมูลรายบุคคลเป็นฐานสำคัญในการดูแลและพัฒนาผู้เรียน แต่ยังพบข้อจำกัดด้านการให้คำปรึกษาอันเนื่องมาจากภาระงานของครูและการขาดครูแนะแนวที่มีความเชี่ยวชาญโดยตรง (อรินทรา อยู่หลาบ, 2560) อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศรา น้องคนึง ที่ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ซึ่งพบว่า การดำเนินงานแนะแนวของสถานศึกษาครอบคลุมทั้งการเก็บข้อมูลรายบุคคล การให้คำปรึกษา การจัดวางตัวรายบุคคล การให้ข้อมูล

สารสนเทศ และการติดตามประเมินผล แต่ยังมีข้อจำกัดด้านความต่อเนื่องของการติดตามผล การใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนาอย่างเป็นระบบ และการสนับสนุนเชิงบริหาร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษา (เกศรา น้องคนึง, 2560)

2) การศึกษาแนวทางการบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7 ของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจา – ปกาสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ พบว่า สถานศึกษามีการดำเนินงานแนะแนวครอบคลุมทั้ง 5 บริการ ได้แก่ บริการรวบรวมข้อมูลรายบุคคล บริการสารสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวรายบุคคล และบริการติดตามและประเมินผล โดยมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและเชื่อมโยงกัน ใช้ข้อมูลรายบุคคลเป็นฐานสำคัญในการวางแผน ดูแล ช่วยเหลือ และพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และศักยภาพของแต่ละบุคคล นอกจากนี้ สถานศึกษายังมีการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตร 7 ควบคู่กับแนวทางการบริหารงานแนะแนว 6 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดนโยบายและทิศทาง การวางระบบและกระบวนการ การกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบ การสนับสนุนทรัพยากรและเครื่องมือ การดำเนินงานและส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการกำกับ ติดตาม และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การดำเนินงานแนะแนวมีทิศทางที่ชัดเจน เป็นระบบ และสามารถสนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างรอบด้าน ผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปนัดดา สิงโต ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ซึ่งพบว่า การบริหารงานแนะแนวควรครอบคลุมบริการแนะแนวทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การสำรวจข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล การให้บริการสารสนเทศ การให้คำปรึกษา การจัดวางตัวบุคคล และการติดตามผล โดยผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย วางระบบการดำเนินงาน สนับสนุนทรัพยากร และนำผลการติดตามมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง (ปนัดดา สิงโต, 2567) นอกจากนี้ผลการวิจัยยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เรณู กิตติวัฒนากูล ที่ศึกษาแนวทางการดำเนินงานแนะแนวในสถานศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ซึ่งพบว่า การดำเนินงานแนะแนวที่มีประสิทธิภาพควรมีการพัฒนาบุคลากรด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดระบบบริการสารสนเทศที่ทันสมัย การเสริมสร้างทักษะการให้คำปรึกษา การประสานความร่วมมือกับชุมชนในการจัดวางตัวผู้เรียน และการนิเทศติดตามผลการศึกษาต่ออย่างเป็นระบบ (เรณู กิตติวัฒนากูล, 2558) อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัณฑิรา ธิตะปัน ที่ศึกษาการบริหารตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดขอนแก่น ซึ่งพบว่า ผู้บริหารที่ประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ในการบริหาร จะสามารถกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร สนับสนุนการใช้เทคโนโลยี และถ่ายทอดแนวคิดการทำงานที่เหมาะสมให้แก่ผู้ร่วมงาน ส่งผลให้การบริหารงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพและสามารถขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน (ภัณฑิรา ธิตะปัน, 2564) จากผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การบริหารงานแนะแนวที่มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยมีการกำหนดนโยบายและทิศทางที่ชัดเจน การวางระบบการทำงาน การกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง การสนับสนุนทรัพยากร การส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตร 7 ในการบริหาร จะช่วยให้การจัดบริการ

แนะแนวทั้ง 5 บริการมีความเชื่อมโยง เป็นระบบ และสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

3) ผลการนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7 ของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจา–ปกาสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ พบว่า แนวทางการบริหารงานแนะแนวที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในสถานศึกษาจริง โดยการดำเนินงานแนะแนวอาศัยกระบวนการบริหารงานแนะแนว 6 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดนโยบายและทิศทาง การวางระบบและกระบวนการ การกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบ การสนับสนุนทรัพยากรและเครื่องมือ การดำเนินงานและการส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการกำกับ ติดตาม และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตร 7 ในการบริหาร ส่งผลให้การดำเนินงานแนะแนวมีความชัดเจน เป็นระบบ และมุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งยังช่วยให้การจัดบริการแนะแนวทั้ง 5 บริการมีความเชื่อมโยงกันในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางระบบการดำเนินงาน ไปจนถึงการติดตามและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อันส่งผลให้การบริหารงานแนะแนวสามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัฐภล เพ็ชรทอง ที่ศึกษาแนวทางการบริหารงานแนะแนวตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ ซึ่งพบว่า การดำเนินงานแนะแนวของสถานศึกษาประกอบด้วยบริการแนะแนว 5 บริการ ได้แก่ บริการเก็บรวบรวมข้อมูลรายบุคคล บริการสารสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวรายบุคคล และบริการติดตามและประเมินผล โดยมีการดำเนินงานตามกระบวนการบริหารงานแนะแนวอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมายและแผนพัฒนา การจัดระบบบริหารและระบบข้อมูล การดำเนินงานตามระบบ การนิเทศติดตามและประเมินผล การรายงานผล และการพัฒนาระบบงานแนะแนวอย่างต่อเนื่อง (นัฐภล เพ็ชรทอง, 2564) นอกจากนี้ ผลการวิจัยยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงไกร นครพงศ์ ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ซึ่งพบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับติดตามการดำเนินงานแนะแนวอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งกำหนดขอบข่ายงานแนะแนวทั้ง 5 ด้านอย่างชัดเจน ส่งผลให้การดำเนินงานแนะแนวของสถานศึกษามีทิศทางและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (เกรียงไกร นครพงศ์, 2565) อีกทั้งยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรภา แสงแก้ว ที่ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานแนะแนวในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ซึ่งพบว่า การดำเนินงานแนะแนวในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารให้ความสำคัญกับงานแนะแนว โดยมีการประชุมวางแผนงานและโครงการแนะแนวอย่างเป็นระบบ และมีการปรับแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ส่งผลให้การจัดบริการแนะแนวในด้านต่าง ๆ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (จีรภา แสงแก้ว, 2557) จากผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การบริหารงานแนะแนวที่มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดนโยบายและทิศทางที่ชัดเจน การวางระบบการทำงาน การกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง การสนับสนุนทรัพยากรและเครื่องมือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตร 7 ในการบริหาร จะช่วยให้การดำเนินงานแนะแนวมีความเป็นระบบ มีความต่อเนื่อง และสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษางานวิจัย เรื่อง การบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7 ของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจา - ปกาสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ ได้องค์ความรู้ ดังนี้

แนวทางการบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7 ของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจา - ปกาสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ ประกอบด้วย 1) บริการรวบรวมข้อมูลรายบุคคล 2) บริการสารสนเทศ 3) บริการให้คำปรึกษา 4) บริการจัดวางตัวรายบุคคล 5) บริการติดตามและประเมินผล มีแนวทางในการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการกำหนดกระบวนการที่ครอบคลุมทั้งขั้นตอนการดำเนินงานและปัจจัยที่ส่งเสริมการดำเนินงานแนะแนวในสถานศึกษา ดังนี้ 1) การกำหนดนโยบายและทิศทาง 2) การวางระบบและกระบวนการ 3) การกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบ 4) การสนับสนุนทรัพยากรและเครื่องมือ 5) การดำเนินงานและการส่งเสริมการมีส่วนร่วม 6) การกำกับ ติดตาม และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเพื่อให้การดำเนินงานแนะแนวประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่มุ่งเน้นการบริหารงานด้วยความถูกต้อง มีเหตุผล และความเมตตา ควบคู่กับการสื่อสารที่ชัดเจน การรับฟัง และการตัดสินใจที่คำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและยั่งยืน คือ หลักกัลยาณมิตร 7 ซึ่งเป็นแนวทางที่ทำให้การดำเนินงานแนะแนวทั้ง 5 ด้านประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย 7 ข้อ ด้วยกัน คือ ปิโย ครุ ภาวนีโย วัตตา วจนักขโม คัมภีรังจะ กถัง กัตตา โน จัฏฐาเน นิโยชเย

สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย

การบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7 ของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจา - ปกาสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่

ภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุป

1) ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานแนะแนว พบว่า สถานศึกษามีการดำเนินงานแนะแนวครอบคลุมทั้ง 5 บริการหลัก ได้แก่ บริการรวบรวมข้อมูลรายบุคคล บริการสารสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวรายบุคคล และบริการติดตามและประเมินผล แต่ยังพบข้อจำกัดด้านบุคลากร ข้อมูลรายบุคคล และการติดตามผู้สำเร็จการศึกษา

2) ผลการศึกษาแนวทางการบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7 พบว่า แนวทางการบริหารประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดนโยบายและทิศทาง การวางระบบและกระบวนการ การกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบ การสนับสนุนทรัพยากรและเครื่องมือ การดำเนินงานและส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการกำกับ ติดตาม และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3) ผลการนำเสนอและประเมินแนวทาง พบว่า แนวทางการบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7 มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความเป็นประโยชน์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ ควรกำหนดนโยบายและกรอบแนวทางการบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7 ให้สถานศึกษาในพื้นที่ใช้เป็นแนวทางเดียวกันในการดำเนินงาน พร้อมทั้งสนับสนุนทรัพยากร การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และระบบติดตามประเมินผล เพื่อยกระดับคุณภาพงานแนะแนวอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2) ศูนย์กลางสหวิทยาเขตเบญจา–ปกาสัย ควรทำหน้าที่เป็นกลไกกลางในการขับเคลื่อนนโยบายการบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7 โดยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนาเครือข่ายครูแนะแนว และการกำกับติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตให้มีความสอดคล้องและเกิดประสิทธิภาพร่วมกัน

3) สถานศึกษาควรนำหลักกัลยาณมิตร 7 ไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนและดำเนินงานแนะแนวทั้ง 5 ด้านอย่างเป็นรูปธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา พร้อมทั้งใช้ผลการติดตามและประเมินผลมาปรับปรุงการบริหารงานแนะแนวให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษาอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1) สถานศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจา - ปกาสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ ควรมีการบริหารงานแนะแนวอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน

2) ผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจา–ปกาสัย ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาการบริหารงานแนะแนว ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูแนะแนวและครูที่ปรึกษาในการดำเนินงานตามหลักกัลยาณมิตร 7 อย่างเป็นรูปธรรม

3) สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาในพื้นที่ เพื่อสะท้อนคุณภาพการดำเนินงาน ผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน และใช้เป็นฐานข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนางานแนะแนวอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาคู่มือการบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7 โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดบริการแนะแนวในสถานศึกษา

2) ควรศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารงานแนะแนวตามหลักกัลยาณมิตร 7 เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดบริการแนะแนวในสถานศึกษา

3) ควรศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานแนะแนวภายใต้การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. พริกหวานกราฟิก.

เกรียงไกร นครพงศ์. (2565). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เกศรา น้องคนึง. (2560). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานแนะแนวโรงเรียนกันทรลักษ์วิทยาคม. (ม.ป.ป.). คู่มือการปฏิบัติงานแนะแนว.

จีรภา แสงแก้ว. (2557). คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานแนะแนวในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นัฐภล เพ็ชรทอง. (2564). แนวทางการบริหารงานแนะแนวตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ปนัดดา สิงห์โต. (2567). แนวทางการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร สาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 9(2), 73.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. (22 กรกฎาคม 2553). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 129 ตอนที่ 45 ก หน้า 1–3.

ภัณฑิรา ธิตะปัน. (2564). การบริหารตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เรณู กิตติวัฒนากูล. (2558). แนวทางการดำเนินงานแนะแนวในสถานศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ลักขณา สิริวัฒน์. (2543). การแนะแนวเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่. (2567). เป้าประสงค์การดำเนินงาน.

อรินทรา อยู่หลาบ. (2560). การบริหารกับการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๙. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.